

สรุปรายละเอียดการประชุมสัมมนา

เรื่อง : มิติใหม่ในการอนุรักษ์แหล่งโบราณสถานและศิลปกรรมในจังหวัดลำพูน

วันที่ 23 สิงหาคม 2548

ณ โรงเรียนส่วนบุญโญปถัมภ์จังหวัดลำพูน

ช่วงเช้า

เวลา 9.00 น. สิบเอกสุวิษ ศรีวิราช ได้ให้ความรู้เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของแต่ละท้องถิ่น ชื่อหมู่บ้าน และเครือข่ายของสิบเอกสุวิษก็ได้สำรวจแหล่งศิลปกรรมในจังหวัดลำพูน เช่น กรณีพองาช้างตัวเมียที่อำเภอลี้ และกรณีวิหารมหาธาตุของครูบาศรีวิชัยที่บ้านโสังการที่ประชาชนขาดความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องกำลังจะถูกรื้อวิหารและสร้างใหม่ การที่ชาวบ้านขาดความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องจึงเป็นผลให้แหล่งศิลปกรรมและโบราณสถานจำนวนมากถูกทำลาย พังทลายลงด้วยฝีมือของชาวบ้านเอง

ดร.เพ็ญสุภา ได้เสนอภาพประกอบการบรรยาย โดยกล่าวถึงการดำเนินงานด้านการสำรวจแหล่งศิลปกรรมภายในจังหวัดลำพูน จากการสำรวจของดร.เพ็ญก็ได้พบว่ามีแหล่งศิลปกรรมภายในจังหวัดลำพูนอีกจำนวนหนึ่งที่รอการขุดค้น สำรวจและบูรณะ บางแหล่งก็พบว่ามีการบูรณะที่ผิดรูปแบบไปจากเดิม บางพื้นที่ก็ถูกขุดค้นหาสมบัติ กองอิฐกระจัดกระจายไม่หลงเหลือความเป็น โบราณไว้เลย หลักฐานโบราณก็ถูกแมลงกัดแคะเป็นรูแทบไม่หลงเหลือตัวอักษรไว้ให้อ่านได้เลย และยังมีแหล่งโบราณสถานอีกส่วนหนึ่งที่จมอยู่ในลำน้ำแต่ก็ยังไม่มีการขุดค้น ที่สำคัญก็คือ ในจังหวัดลำพูนยังหลงเหลือแหล่งศิลปกรรมอยู่จำนวนมาก และมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องได้รับการบูรณะ ดูแล อย่างถูกต้องทั้งจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประชาชน แต่ปัญหาในด้านการดำเนินการตอนนี้ก็คือยังขาดงบประมาณในการดำเนินการ เจ้าหน้าที่ทำหน้าที่ในการขุดสำรวจยังมีจำนวนที่จำกัด

เวลาประมาณ 10.00 น. ได้เดินทางไปวัดเกาะกลาง และได้แบ่งกลุ่มออกเป็น 2 กลุ่มเพื่อศึกษาโบราณสถานในแหล่งศิลปกรรมที่วัดเกาะกลาง โดยมีวิทยากร 2 คนคือ สิบเอกสุวิษ ศรีวิราช กับ คุณจิรศักดิ์ มาให้ความรู้แหล่งโบราณสถานวัดเกาะกลาง

คุณจิรศักดิ์ ได้สรุปว่ากระบวนการศึกษาทางประวัติศาสตร์ศิลปสรุปว่ายังไม่ชัดเจนเจตีย์หมายทำนั้นยังอยู่ในคำถามอยู่ และผ่านการบูรณะมาแล้ว แต่ก็สามารถประมาณการสร้างเมื่อศตวรรษที่ 19

ช่วงบ่าย

คุณวรวิมล ชัยรัตน์ ได้กล่าวว่า ชนชาติไหนที่มีตัวหนังสือเป็นของตนเองถือว่าเป็นสุดยอดของวัฒนธรรม มีคุณค่าซึ่งต้องรักษาไว้ เมื่อมีการสร้างอะไรก็อยากจะให้มีการอนุรักษ์สถาปัตยกรรมรูปแบบมอญเก่าๆ เอาไว้ให้คนรุ่นหลังได้ดู ถ้ามีแต่ของใหม่เข้ามาทดแทนแล้วอีกไม่นานก็จะหาของเก่าไม่เจอ ความเป็นเอกลักษณ์ของชาวมอญก็จะสูญหายไปด้วย แล้วรุ่นหลังจะรู้ได้อย่างไรว่าความเป็นชาวมอญเป็นอย่างไร เมื่อเปรียบเทียบกับวัดเกตแล้วก็จะมีการดำเนินการศึกษาศักยภาพของชาวบ้านโดยชาวบ้านมีส่วนร่วมใน

การทำงานร่วมกัน แล้วมาวิเคราะห์ข้อมูล ด้านศักยภาพ ความต้องการ และทิศทางการเปลี่ยนแปลงของวัด
เกตุ ของใหม่ที่ตีรั้งรับมา สิ่งไหนที่เก่าแล้วยังมีคุณค่าอยู่ก็จะร่วมกันรักษา ดูแล รับผิดชอบร่วมกัน (รักษาของ
เก่า บอกเล่าตำนาน สืบสานวัฒนธรรม ทำบ้านให้อยู่) และจะต้องมีการพัฒนาจิตใจ กายและสภาพเศรษฐกิจ
ให้ไปพร้อมๆกัน ก็สามารถมีความสุขในการดำรงชีวิตได้ แล้วเด็กในสมัยนี้รู้ประวัติความเป็นมาของตนเอง
หรือเปล่า ถ้ามีการรวบรวมไว้ก็จะเป็นประวัติความเป็นมาของชาวบ้าน ที่องถิ่นที่เราอยู่ได้ ในกรณีวัดเกตุ
ทุกคนมีความรู้สึกรู้ว่าทุกคนเป็นชาววัดเกตุ เป็นเจ้าของ ไม่ถือว่าเป็นของหลวง เพราะการถือว่าเป็นของหลวง
มันเป็นการแบ่งแยกคนออกจากเดิมให้คนต้องทิ้งภาระให้กับหลวง(ภาครัฐ)เพียงอย่างเดียว

พ่อหนานบุญมีอายุ 75 ปี ประชาชนชาวบ้าน ได้กล่าวว่า การบูรณะวัดเกาะกลางนี้ได้เริ่มดำเนินการตั้ง
แต่ปี 2517 และที่นี้พื้นมาได้ก็มีกรมศิลปเข้ามาดำเนินการขุดสำรวจ และทำการบูรณะขึ้นมา และวัดเกาะ
กลางก็ถือว่าเป็นจุดเด่นของจังหวัดลำพูน และในทุกปีในเดือนกุมภาพันธ์ก็จะมีพิธีการเคารพสักการะ
คนมอญไร้แผ่นดิน รวยวัฒนธรรม แต่คนมอญที่วัดเกาะกลางนี้เป็นมอญไหลไม่ใช่มอญอพยพ คือแต่ก่อน
สุเทพเทวฤทธิสร้างเมืองลำพูนขึ้นก็ใช้เมืองมาตลอด คำเมืองทางภาษาล้านนั้หมายถึงเมือง แต่ภาษาไทยหมายถึง
ถึงมอญ และในปัจจุบันพ่อหลวงก็ได้เปิดการสอนภาษามอญมาตั้งแต่ 2520 แต่ก็มีส่วนน้อยที่สามารถอ่าน
เขียนภาษามอญได้

นายกองค์การบริหารบ้านเรือน นายปกรณ์ กาวิละ ในอนาคตข้างหน้าวัดเกาะกลางจะมีพิพิธภัณฑ์
ชุมชนเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับชุมชนประชาชนทั่วไป และชุมชนวัดเกาะกลางก็จะรณรงค์ให้มีการ
อนุรักษ์การแต่งตัว การละเล่น และจะมีการตั้งชุมชนมอญภาคเหนือ เชื่อมโยงไปถึงชุมชนมอญภาคกลาง
เพื่อสร้างเครือข่ายให้ใหญ่ วัดอุปประสงค์การจัดตั้งเพื่อ ป้องกันไม่ให้วัฒนธรรมชาวมอญสูญหาย อนุรักษ์
ภาษา ซึ่งเป็นวัฒนธรรมที่ยิ่งใหญ่

นายทองคำ ท้ายนาว่า รองนายกอบต. การอนุรักษ์โบราณสถานวัดเกาะกลางทางชุมชนได้มีการ
ระดมชาวบ้านในการช่วยการดำเนินงาน แต่การดำเนินงานที่ผ่านมาทางชาวบ้านก็ไม่ประสบผลสำเร็จเพราะ
ไม่มีงบประมาณ ไม่มีประสบการณ์ ภายหลังจากกรมศิลปเข้ามาดำเนินการขุดสำรวจ และอยากจะให้หน่วยที่
เกี่ยวข้อง นักวิชาการ ประชาชนร่วมกันผลักดันให้ลำพูนเป็นเมืองมรดกโลก

พ่อหนานบุญมี ได้อธิบายถึงคำว่า มอญไหล แต่ก่อนเชียงใหม่มีการรบกับหงสาวดีมีประชาชนไหล
ไปไหลมาระหว่าง 2 ประเทศ และเกิดโรคหิวขึ้นประชาชนก็จะอพยพไปอพยพมาจึงเรียกว่ามอญไหล
และพ่อหลวงก็ได้อธิบายถึงความเป็นมาของคนมอญ หลังจากนั้นก็ได้ให้พรเป็นภาษามอญ ไม่ว่าจะเป็นชน
ชาติใดก็จะมีใจใกล้ชิดกับพระพุทธศาสนาแทบทั้งสิ้น

นายกอบต. ได้กล่าวว่ามีความยินดีเป็นอย่างยิ่งที่ได้มีประชาชน พี่น้องมาร่วมในการประชุมในวันนี้
และยินดีต้อนรับเสมอ และสามารถติดต่อได้เสมอ (09-8527692) เบอร์ที่สามารถติดต่อกับนายกอบต. ได้ทุก
เวลา

คุณสุรีย์ บุญญาอนุพงศ์กล่าวสรุปตอนท้ายการประชุม ได้กล่าวถึงแผนที่ทางสถาบันได้
ดำเนินการอยู่ วัดอุปสงค์สำคัญคือ การสร้างกระบวนการเรียนรู้เรื่องการจัดการสิ่งแวดล้อม สิ่งที่ได้

จากการร่วมสัมมนาสถาบันก็จะเก็บเอาไว้เป็นข้อมูล ประเด็นปัญหาที่สำคัญที่สุดก็คือ การที่เราไม่มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องศิลปกรรม อย่างถูกต้องและชัดเจน และสถาบันก็จะมีการนำเอาข้อมูลที่ได้ไปจัดทำแผน ด้านการศึกษาค้นคว้าความรู้ด้านประวัติศาสตร์ ศิลปกรรมของประชาชนในจังหวัดลำพูน ในด้านการท่องเที่ยว ถ้าอยากจะทำให้ยั่งยืนก็คือ วิธีการดำรงชีวิตของคนที่นี่ และชุมชนเกาะกลางต้องมีความสามารถในประโยชน์ ในการดำเนินงานพัฒนา พื้นฟู วิถีชีวิตของชุมชนมอญให้มีวิถีชีวิตที่กลับคืนมาขึ้นอีกครั้งหนึ่ง เป็นการนำ เสนอวิถีชีวิตที่ควบคู่ไปกับแหล่งโบราณสถานและแหล่งศิลปกรรม และฝากข้อเสนอไว้ว่า ถ้ามีการตั้งงบประมาณในอนาคตอย่างมุ่งมั่นเฉพาะในเรื่องของ โครงสร้างพื้นฐาน แต่สิ่งที่สำคัญ คือการจัดตั้งงบประมาณ และการจัดสรรงบประมาณในการจัดทำผังแม่บท เพราะ จังหวัดลำพูนตั้งวิสัยทัศน์ในการเป็นเมืองมรดกโลก งานนี้ไม่ได้ทำเพราะว่าจังหวัดลำพูนไม่มีผังแม่บทในการพัฒนาแหล่งศิลปกรรมและโบราณสถาน ถ้านายก อบต. ได้จัดทำผังแม่บทเอาไว้ ก็จะทำให้เกิดการพัฒนายั่งยืน สภาพปัญหาที่จะมีน้อยมาด้วย เพราะ ในอนาคตข้างหน้าจะมีนักท่องเที่ยวเข้ามามากขึ้นและจะเกิดปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตาม มาด้วย และการจัดทำผังแม่บทก็จะเกิดการจัดการแหล่งศิลปกรรม โบราณตลอดจนทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมง่ายมากขึ้น ซึ่งจะทำให้เกิดการพัฒนายั่งยืน เป็นระบบและถูกต้อง

สิบเอกสุวิษ ศรีวิราชกล่าวเสนอว่า ที่ผ่านจังหวัดลำพูนมีการประชุมอะไร ก็จะเป็นคนที่ไม่รู้ ไม่เห็น ไม่คนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ส่วนที่รู้ ที่เห็นไม่มีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งศิลปกรรมเลย และการประชุม ต่างๆที่เกิดขึ้นก็จะมีประชาชนเข้าร่วมน้อยมาก ข้อมูลที่ได้จึงเป็นข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง การจะทำอะไรก็อยาก จะให้เอาประชาชนมาประชุมให้มากๆ พวกนักวิชาการก็จะเป็นเพียงคนเสริมหรือให้ความรู้เพิ่มเติมในส่วน ที่ประชาชนไม่รู้ อีกอย่างก็คือเราต้องเอาประชาชนมาพูดคุยให้มากๆ เพื่อประชาชนจะได้เข้ามามีส่วนร่วม อย่างแท้จริง ข้อมูลที่ได้ก็จะเป็นข้อมูลที่มาจากคนรู้ คนที่อาศัยอยู่ในแหล่งศิลปกรรม และการพัฒนาที่เกิดขึ้น ในอนาคตก็จะลดความขัดแย้งระหว่างคนที่รู้ กับคนที่ไม่รู้น้อยลง